

L'estrena absoluta de *Genius Loci* converteix el Mirador del Festival Perelada en un jardí filosòfic destinat a reflexionar sobre les pors de l'home actual

- La proposta en format escènic-musical ideada per Rafael R. Villalobos i Xavier Sabata, parteix d'un encàrrec que els va realitzar el cicle empordanès
- L'espectacle és una versió lliure de l'assaig *The Lost Garden* de Jörn de Précy (Elba Editorial, 2018) i articula una reflexió sobre la relació entre individu i espai

Peralada, 5 de juliol de 2025.- Avui era una data assenyalada en vermell al calendari pel Festival Perelada, ja que s'hi ha celebrat l'estrena absoluta de *Genius Loci*, un altre encàrrec del cicle empordanès, una peça escènic-musical que defuig les etiquetes convencionals i se situa en un punt intermedi entre recital, instal·lació i acció teatral. La proposta ha estat creada pel director d'escena Rafael R. Villalobos i el contratenor Xavier Sabata, dos figures que ja han esdevingut uns veritables còmplices del festival, en el qual hi ha estrenat magnífics projectes fent tàndem artístic. El projecte parteix del llibre *The Lost Garden* de Jörn de Précy (Elba Editorial, 2018) i articula una reflexió sobre la relació entre individu i espai, entre l'experiència sensible i la construcció cultural dels llocs. Villalobos, que fa gairebé tots els papers de l'auca -signa la direcció escènica, la dramaturgia, el vestuari, la il·luminació i l'escenografia-, ha plantejat un espectacle auster en les formes però

complex en la seva construcció, que té com a funció destacada reflexionar sobre les pors de l'home actual.

L'espectacle, presentat al Mirador del Castell, es desplega en cinc quadres titulats *Temps, Espai, Matèria, Antimatèria* i *Genius Loci*. Cadascun s'articula a partir d'una selecció de peces del repertori vocal britànic, amb autors que abracen gairebé cinc segles, de John Dowland a Benjamin Britten. Aquest corpus musical, lluny de seguir una lògica cronològica o historicista, es presenta com a matèria disponible per construir una seqüència dramatitzada. El resultat no respon a una narrativa lineal, sinó a una organització per blocs temàtics, sense fil argumental explícit.

El concepte de *genius loci* -aquest concepte és gairebé el leitmotiv de tota l'edició d'enguany del festival-, entès com l'esperit singular que defineix cada lloc, funciona com a eix d'un treball que busca atendre no només el paisatge físic, sinó també les seves implicacions culturals i simbòliques. No es tracta de representar un jardí, sinó de posar en tensió les idees associades a aquest espai: naturalesa, domesticació, memòria, decadència, tecnologia, progrés, religió, identitat... El text original, considerat per alguns una faula filosòfica escrita sota pseudònim, funciona com a referència conceptual més que no pas com a font directa de dramaturgia.

Rep al públic un espai cobert de grava negra, amb arbres fets amb fluorescents i amb testos i atuells de jardineria escampats pel terra. En una capçalera, Liam Byrne (viola de gamba i electrònica) construeix el paisatge sonor, fonamental, de la peça. L'escenari, ideat amb la col·laboració de l'artista visual Cachito Vallés, no reproduïx cap espai natural. Al contrari,

opta per una estètica industrial i matèrica, amb estructures que recorden més a una instal·lació que no pas a un decorat convencional. Aquest espai es transforma al llarg de la peça a través de la il·luminació, també obra de Villalobos, sense que aquests canvis impliquin cap gir dramàtic, sinó que s'insereixen en un moviment de fons que afecta tota la posada en escena.

La selecció musical segueix una lògica de contrastos temporals i estilístics. El primer quadre, *Temps*, enfronta dues visions separades per més d'un segle: *Restless in Thought* de John Eccles i *Whither Must I Wander* de Ralph Vaughan Williams, dues peces que reflexionen sobre la nostàlgia, el pas del temps i la recerca de sentit. Sabata assumeix un rol que oscilla entre el narrador implícit i el protagonista silenciós, encarna el creador del jardí, el filòsof i pensador amb una interpretació vocal de gran claredat expressiva, sense elements ornamentals superflus, mentre que Jonas Nordberg li dona la rèplica, és el contrapunt, assumint el rol del jardiner, senzill i pragmàtic, contingut i precís, a més d'interpretar la música d'unes quantes cançons amb el seu arxillaüt. La música i la versió del text original a càrrec de Rafael R. Villalobos, s'entrellacen de manera fluïda, encadenant idees.

El segon quadre, *Espai*, es construeix amb *Music for a While* de Henry Purcell, *Flow My Tears* de John Dowland i *Bright is the Ring of Words* de Vaughan Williams, on l'espai deixa de ser una realitat física per esdevenir projecció d'un estat d'ànim. En el tercer quadre, *Matèria*, emergeix la peça *Morpheus, Thou Gentle God* de Daniel Purcell, que invoca el somni com a força transformadora. El quart quadre i oposat a l'anterior, *Antimatèria*, uneix *Before Life and After* de Benjamin Britten, amb versos tràgics de Thomas

Hardy, i *O Solitude* de Purcell, creant un contrast entre el buit contemporani i la quietud barroca. Finalment, el cinquè quadre, *Genius Loci*, conclou l'experiència amb dues obres icòniques: *If Music Be the Food of Love* i el lament de Dido de *Dido and Aeneas*, dos cants a l'amor i la pèrdua que culminen el recorregut per aquest jardí sonor.

Aquestes eleccions no responen tant a criteris musicològics com a una voluntat de generar tensions internes, juxtaposant estètiques distants que, presentades sense cap transició narrativa, obliguen l'espectador a establir els seus propis vincles. L'ús de la música és funcional, perquè ocupa un lloc concret en el discurs escènic. En aquest sentit, *Genius Loci* evita deliberadament la idea de concert per proposar una altra manera d'escoltar, més atenta a la relació entre so, gest i espai. Un dels aspectes més destacables de la proposta és la seva resistència a la literalitat. No hi ha cap esforç per fer el missatge accessible ni per traduir les referències culturals en clau pedagògica. Això pot provocar una certa distància en una part del públic, però també és el que dota la peça d'una consistència singular. Villalobos confia en la capacitat de l'espectador per establir relacions complexes i per habitar un temps escènic no lineal, sense clímax ni desenllaços evidents.

La relació entre Sabata i Villalobos, ja consolidada en treballs anteriors, es concreta aquí en una complicitat que permet la construcció d'un dispositiu escènic on l'intendent no és un mer executor, sinó part activa de la creació. Així ho va expressar Sabata en la prèvia, reivindicant espais que li permetin recuperar un rol més propositiu, proper al que tenien els cantants en

períodes anteriors de la història de la música. Aquesta actitud s'evidencia en la seva interpretació, sòbria però suggeridora, que s'inscriu plenament en la lògica de la peça. La proposta pot ser llegida també com una reflexió sobre la presència escènica en el context contemporani. L'ús de paraula parlada, el gest contingut, l'escenografia gairebé abstracta, tot contribueix a crear una atmosfera que no busca seduir sinó concentrar l'atenció. No hi ha trencaments abruptes ni efectes. L'electrònica funciona com a suport i com a matèria atmosfèrica, mai com a reclam tecnològic.

Genius Loci és una proposta que opta per la densitat en lloc de la facilitat, per la fragmentació en lloc de la narració tancada i per la cooperació entre disciplines en lloc del lluïment individual. És també una mostra del tipus de producció que el Festival Peralada ha volgut potenciar en els darrers anys: obres que no responen a formats previsibles i que exploren noves formes de relació entre les arts i el pensament contemporani. Després d'un final majestuós, amb l'alçament de les cortines que han deixat al descobert la meravellosa vista panoràmica del castell que es pot gaudir des del Mirador, el públic ha esclatat en una càlida i llarga ovació.

Una conversa reveladora

La Biblioteca del Castell de Peralada ha acollit, abans de l'estrena absoluta de l'espectacle, una taula rodona que ha resultat reveladora en el sentit més ample del terme. Hi ha participat Marco Martella (escriptor, jardiner i editor), Clara Pastor (Directora d'Elba Editorial) i Rafael R. Villalobos, responsable de la posada en escena de la versió que ha fet de l'assaig literari. A banda de donar les claus per interpretar molt millor l'espectacle que s'ha estrenat avui,

s'ha revelat un detall que, malgrat haver-se fet públic en alguna ocasió, els promotors de l'espectacle han volgut jugar tot aquest temps de prèvia: Jörn de Précy, escriptor i jardiner islandès, que se suposa que va escriure l'assaig *The lost garden* a finals del segle XIX, no ha existit mai, com tampoc la seva obra magna, Greystone, el jardí perdut –ara sabem que imaginari– que hauria construït amb el seu jardiner Sam. L'autor de l'assaig és en realitat el mateix Marco Martella.